

סימן א. בדין דברים הבאים בתוך הסעודה ואחריה, מא"ע"ב

- א. איתמר: הביאו לפניהם תאנים וענבים בתוך הסעודה; אמר רב הונא: טעונים ברכה לפניהם ואין טעונים ברכה לאחריהם. וכן אמר רב נחמן: טעונים ברכה לפניהם ואין טעונים ברכה לאחריהם;
- ב. זרב שישת אמר: טעונין ברכה בין לפניהם בין לאחריהם, שאין לך דבר שטעון ברכה לפניו ואין טעון ברכה לאחריו אלא פת הבאה בכסנין בלבד.
- ג. ופליגא דרבי חייא, דאמר רבי חייא: פת פוטרת כל מיני מאכל, ויין פוטר כל מיני משקים.
- ד. אמר רב פפא, הלכתא: דברים הבאים מחמת הסעודה בתוך הסעודה – אין טעונים ברכה לא לפניהם ולא לאחריהם, ושלא מחמת הסעודה בתוך הסעודה – טעונים ברכה לפניהם ואין טעונים ברכה לאחריהם; לאחר סעודה – טעונים ברכה בין לפניהם בין לאחריהם.

חלק ראשון: תאנים וענבים בתוך הסעודה [סעיפים א-ג]

	לפניהם	אחריהם
רב הונא ור"נ [א]	טעונים	אין טעונים
רב ששת [ב]	טעונים	טעונים
רבי חייא [ג]	אין טעונים	אין טעונים

חלק שני: שיטת רב פפא

שלוש קבוצות של מאכלים מוזכרים בדברי ר"פ:

- א. תוך הסעודה מחמת הסעודה
 - ב. תוך הסעודה שלא מחמת הסעודה
 - ג. לאחר הסעודה
- שלושה דינים מתואמים לשלוש הקבוצות:
1. אין טעונים ברכה כלל
 2. טעונים רק לפניהם
 3. טעונים לפניהם ולאחריהם

	מחמת הסעודה	שלא מחמת הסעודה
תוך הסעודה	אין טעונים כלל	טעונים רק לפניהם
אחר הסעודה	טעונים לפניהם ולאחריהם	

מחלוקת רש"י ור"י

נחלקו רש"י ור"י (בתוספות) בהגדרת המאכלים שבשלוש הקבוצות. ארבע דרגות אפשריות של מאכלים הוזכרו במחלוקתם. נסדר אותם מהפטור (דהיינו שאינו טעון ברכה) לחיוב:

1. דברים הבאים ללפת ממש (טפלה)
2. דברים שנאכלים למזון אך לא עם הפת ממש
3. פרות שבאו בסעודה
4. דברים שבאים אחר הסעודה

נחלקו רש"י ור"י איזה דרגות להציב בשלוש הקבוצות. רש"י הציב את דרגות 1-3, ור"י הציב את קבוצות 2-4:

רש"י	ר"י	
לתפארת את הפת (טפלה) [1]	דיסא וכרוב (למזון ושובע) [2]	בתוך הסעודה מחמת הסעודה
דיסא וכרוב (למזון ושובע) [2]	פרות שבאו בתוך הסעודה [3]	בתוך הסעודה שלא מחמת הסעודה
פרות שבאו בתוך הסעודה [3]	אחר שמשכו ידיהם מהפת [4]	רגילין לבא אחר הסעודה

נתוח זה מציג את המחלוקת הפרשנית בדברי ר"פ. אם נבקש את המחלוקת ההלכתית ביניהם נמצא כי על דרגה (1) שרש"י הציב בשורה העליונה תוספות לא נחלקו (ולא עוד אלא שדין זה פשוט להם מהמשנה לקמן), וכמו כן על דרגה (4) שתוספות הציבו בשורה התחתונה רש"י לא נחלק (ולא עוד אלא שלשיטתו אפילו דרגה (3) טעונה ברכה לפנייה ולאחריה). נחלקו אם כן רק על דרגות 2-3: לרש"י דרגה 2 טעונה ברכה לפנייה, ולר"י לא טעונה כלל; לרש"י דרגה 3 טעונה ברכה לפנייה ולאחריה, ולר"י רק לפנייה.

כדי להבהיר את המחלוקת ההלכתית נציג טבלה הפוכה, דהיינו שהמקרים הם המשתנה הבלתי תלוי (בכותרות השורות), ואילו הדינים הם המשתנה התלוי (בתוך המשבצות).

רש"י	ר"י	
לא טעונים כלל	[פשיטא שלא טעונים כלל]	לתפארת את הפת [1]
טעונים ברכה לפני	לא טעונים כלל	דיסא וכרוב [2]
טעונים ברכה לפני ואחרי	טעונים ברכה לפני	פרות בתוך הסעודה [3]
[פשיטא שטעונים לפני ואחרי]	טעונים ברכה לפני ואחרי	לאחר הסעודה [4]

ניתן לראות שכל אחד מהדינים לשיטת רש"י מוצב אצל ר"י בשורה אחת מתחת. כמו כן, השורה התחתונה לא מפורשת בסוגיא לפי רש"י וכן השורה העליונה לפי ר"י, ולכן הצבנו אותן בסוגריים. מבחינה הלכתית רק בשתי שורות הביניים יש חילוק בין רש"י לר"י. והנה, שורה [3] בטבלה היא הנדונית לעיל בחלק הראשון של הסוגיא, ומכאן, שרש"י פסק כרב ששת, ור"י פסק כרב הונא ורב נחמן.